

FIATALOK A RENDVÉDELEMBEN

A ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM KOSSUTH LAJOS HADTUDOMÁNYI KAR HATÁRRENDSZETI ÉS -VÉDELMI SZAKON FOLYÓ ALAPFOKÚ (BSC) ÉS EGYETEMI SZINTŰ (MSC) HATÁRŐR TISZTKÉPZÉS RENDSZERE MINT A FIATALOK RENDVÉDELMI NEVELÉSÉNEK EGYIK SZÍNTERE

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen és a jogelőd intézményében a több mint negyvenöt éve folyik a határőr tisztek főiskolai és egyetemi szintű felkészítése. A Határőrség jelenleg aktív tiszti állományának nagy többsége az intézmény padjaiból került ki. A képzési rendszer, a határrendészeti és –védelmi vezetői szak az utóbbi években teljesen megújult. A szak a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen került alapításra, a korábban az alapvetően katonai képzésre épülő oktatás teljes mértékben átalakításra került, az új önálló szakot 2005-ben akkreditálta a Magyar Akkreditációs Bizottság. A szak tananyaga felöleli a határrendészeti tevékenységek teljes skáláját. Az egyetemen folyó oktató-nevelő munka eredményeként, a határőrségi igényeknek teljes mértékben megfelelő fiatal tiszteket bocsát ki a Határőr Tanszék.

A határrendészeti és –védelmi vezetői szakon folyó képzés sikerességének alapvetően három fő előfeltétele van: a minőségi hallgatói állomány és a korszerű képzési rendszer, a jól felkészült oktatói kar és a korszerű, a határőrségi igényeknek megfelelő tananyag.

1. A minőségi hallgatói állomány és a képzési rendszer

A határrendészeti és –védelmi vezetői szakra az utóbbi években nyolc-, tízszeres túljelentkezés a jellemző. A pályázók nagyon szigorú és alapos egészségügyi, pszichológiai szűrővizsgálaton vesznek részt, amelyen sajnos a jelentkezők kb. harminc-negyven százaléka nem felel meg a BM hivatásos szolgálatra előírt egészségügyi, pszichológiai követelményeknek.

A felvételi eredményeket a felsőoktatásban megszokott módon a hozott- és pluszpontok összegéből a Felsőoktatási Felvételi Iroda összesíti. Az egyetemen zajlik le a testnevelési alkalmassági felmérés, ahol az előírt fizikai követelményeket kell a jelentkezőknek teljesíteniük. A testnevelési felmérés sikertelen teljesítése miatt a pályázók további tizenöt-húsz százaléka morzsolódik le.

Azok a hallgatók kapnak pluszpontokat a felvételi vizsgán, akik nyelvvizsgával, „B” típusú gépjárművezetői engedéllyel és ECDL (European Computer Driving License) vizsgával rendelkeznek. A főiskolai képzésre a felvételi ponthatár 2005-ben 108 pont volt.

A felvételt nyert hallgatókkal a Határőrség tanulmányi szerződést köt. A hallgatók augusztus hónapban a Határőr Tanszék által vezetett ún. határőr alapképzésen vesznek részt, ahol megtanulják mindazokat az elengedhetetlen ismereteket, készségeket, jártasságokat, amelyek elsajátítása a határőri pályához szükséges (alaki fogások, a Határőrség Szolgálati Szabályzata, lövészetek, fegyverek kezelése, stb.). A hallgatók az alapképzés során alapvető járőri ismereteket is elsajátítanak.

2. Az alapfokú (BSc) szintű képzés

Az alapfokú határőr tisztképzés (főiskolai képzés) szeptember hónap első napjaiban kezdődik. A képzés a régi, kifutó rendszerben négy éves, az alapfokú képzésben már három éves időtartamú. A képzés fő jellemzője a határőr vezetői felkészítés. Az oktatás a harmadik szemesztert követően két szakirányra, határrendészeti és -védelmi vezetői és határrendészeti technikai vezetői szakirányra ágazik.

A szak általános képzési célja: hivatásos tisztek (vezetők) képzése a Határőrség részére, akik a szak gyakorlati műveléséhez szükséges általános műveltségi, általános jogi, természettudományi, műszaki-technikai, közgazdasági, katonai, határrendészeti és -védelmi szakmai, valamint a rendvédelmi ismereteik és gyakorlati készségeik, továbbá legalább egy idegen nyelv középfokú ismerete birtokában, a beosztási feladataik megismerése után alkalmassá válnak a rájuk bízott szervezetek vezetésére, határrendészeti és -védelmi szakmai, valamint a rendvédelmi feladataik megoldására az alkotmányos rend alap és minősített időszakában.

2.1. Határrendészeti és -védelmi vezetői szakirány

A szakirány hallgatóként megismeri a határrendészeti igazgatási, a határőr bűnügyi és felderítő tevékenység, valamint a határrendészet általános elvi és gyakorlati kérdéseit, erőit, eszközeit és alkalmazásuk elveit. Képesse válik a határőr helyi szervek határrendészeti tevékenységének és mindenoldalú biztosításának megtervezésére, megszervezésére és vezetésére, az előírt okmányok vezetésére, az alárendelt állomány szakszerű felkészítésére.

2.2. Határrendészeti technikai vezetői szakirány

A határrendészet-technikai vezetői szakirány hallgatójaként megismerje a határrendészeti igazgatás, a határőr bűnügyi és felderítő tevékenység-, a

határrendészet általános elvi és gyakorlati kérdéseit, erőit, eszközeit és alkalmazásuk elveit, kiemelten a határőrségnél rendszeresített rendészet-technikai eszközök működési és rendészeti alkalmazások elveit, típusait, üzemeltetésével és üzemeltetésével, illetve határrendészeti alkalmazásával kapcsolatos feladatokat, szabályokat és követelményeket.

A szakot elvégző képessé válik a korszerű rendészet-technikai eszközök, berendezések és rendszerek előírt technológiai folyamatok szerinti üzemeltetése, üzemeltetése, javítása és határrendészeti alkalmazása helyi szintű feladatainak, műszaki és szervezési problémáinak felismerésére, az elsődleges beavatkozási feladatok megoldására, az ilyen feladatok megtervezésére, megszervezésére és irányítására, az előírt okmányok vezetésére, az alárendelt állomány szakszerű felkészítésére, a szakterületen jelentkező új eredmények feldolgozására, a tapasztalatok hasznosítására és az újonnan rendszerbe kerülő eszközök önálló megismerésére.

2.3. Az egyetemen folytatott alapfokú képzés fő jellemzői:

- általános és a szakmai követelményeknek megfelelő jogi felkészítés (alkalmazó képes tudás átadása, a Határőrség tevékenység- és feladatrendszerének megfelelő tananyagtartalommal folytatott jogi oktatás);
- a képzés során a gyakorlati felkészítés elsődlegessége (a teljes képzésben az elmélet és a gyakorlat aránya negyven-hatvan százaléka);
- az aktuális schengeni ismeretanyag oktatása;
- modulrendszerű, digitális formában is hozzáférhető tananyag alkalmazása;
- a megrendelővel egyeztetetten, új tananyag, szükség esetén új tantárgystruktúra kialakítása (a szak alapítása során egyes szakmai tantárgyak összevonásra kerültek, a tananyag korszerűsítésre került);
- a főiskolai szintű diploma feltétele valamennyi szigorlat teljesítése, az előírt középfokú (szakmaival bővített vagy állami) nyelvvizsga teljesítése, ECDL számítógép-kezelői vizsga teljesítése, a szakdolgozat megvédése és a szakmai záróvizsga.

3. Az egyetemi (MSc) szintű képzés

A határrendészeti és -védelmi vezetői szakon az egyetemi szintű képzés nappali és levelező tagozaton történhet. Jelenleg csak levelező tagozatos hallgatók tanulnak az egyetemi szintű képzésben. A felvételin, a pályázók döntő többsége fiatal tiszt, akik a kellő gyakorlati tapasztalat megszerzése után magasabb végzettség megszerzésére törekcszenek.

A felvételit egészségügyi alkalmassági vizsgálat előzi meg. A felvételi vizsga az egyetem felvételi szabályzatában rögzítetteknek megfelelően történ, annak során szakmai írásbeli és szóbeli felvételi vizsgát tesznek a pályázók. A

felvételi témakörök a főiskolai szintű képzés általános határőr szakmai ismereteiből tevődnek össze. A felvételt nyert hallgatók a levelező képzésre beiskolázásra kerülnek. Az egyetemi képzés szemeszterenként kettő kéthetes összevonáson történik meg, melynek legfőbb jellemzője az, hogy a hallgatók csak a tananyag leglényesebb részeit kapják meg előadás formájában, az ismeretek többi része önállóan, önképzésen kerül elsajátításra. A képzés nagy előnye, hogy az ismeretanyag nagy része digitális formában elérhető, a hallgatók számára a feladatszabás (esszék, tanulmányok kidolgozása, házidolgozatok készítése) és a számonkérés folyamatos.

A diploma kiadásának feltétele a középfokú állami nyelvvizsga, a szigorlatok eredményes teljesítése és a diplomamunka megvédése, valamint a sikeresen teljesített záróvizsga.

3.1. Az egyetemi képzés célja

Hivatásos (vezetői) állományú tisztek és vezetők magasabb szintű képzése a Határőrség (rendvédelmi szervek) számára, akik az elsajátított korszerű jogtudományi, rendvédelmi, vezetés- és szervezéstudományi, társadalomtudományi, természettudományi, műszaki tudomány elméleti és gyakorlati módszertani ismereteik, szakmai képességeik, továbbá legalább egy idegen nyelv középfokú ismerete birtokában képesek a szakterületüket magas szinten művelni, a rájuk bízott szervezeteket vezetni, rendvédelmi szakmai feladataikat – nemzetközi szövetségi rendszerek keretében is – megoldani.

A szakirányú munkaerőpiac igénye elsősorban az integrált vezetésre alkalmas, magas szintű elméleti és gyakorlati felkészültséggel rendelkező végzettségre irányul. További alapvető igény a nemzetközi szintű kommunikációs képesség, a különleges körülmények közötti önálló döntési, irányítási képesség, menedzserszemléletű, megfelelő jogalkalmazói képességgel rendelkező vezetői felkészültség. A szak tanterve biztosítja a képzési célok elérését és a jó eredményt elért hallgatók számára tanulmányaik doktori képzésben történő folytatását.

3.2. Az egyetemi szakon megszerezhető ismeretek, kompetenciák, adottságok, készségek

A képzés során a következő fő ismereteket szerzik meg a hallgatók:

- a szakmához kötött elméleti és gyakorlati ismeretek;
- biztos alkalmazói szintű ismeretek a határrendészet valamennyi területén;
- a tanulmányi területen az ismeretek rendszerezett megértése és elsajátítása;
- vezetői ismeretek;
- a vezetői tevékenységhez kapcsolódó alkalmazói jogi ismeretek;
- vezetői informatikai rendszerek ismeretek;
- a globális társadalmi és gazdasági folyamatok ismerete.

Az egyetemi képzésben szerzett végzettségi szinthez (mesterfokozat) szükséges általános kompetenciák:

- a megszerzett tudás alkalmazása és gyakorlati hasznosítása, a problémamegoldó technikák felhasználása;
- a tudományágban megszerzett szakmai tapasztalat ismereti határaitól származó információk, felmerülő új problémák, új jelenségek feldolgozása;
- a lehetőségek szerint helytálló bírálat vagy vélemény megfogalmazása, döntés-hozás, következtetések levonása;
- a megoldandó problémák megértése és megoldása, eredeti ötletek felvetése;
- szakmailag magas szinten önállóan megtervezni és végrehajtani a feladatokat;
- önálló döntéshozatal;
- a saját tudás magasabb szintre emelése, törvényszerűségek megértése, önművelés, önfejlesztés.

A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek:

- kreativitás, rugalmasság, autonómia;
- probléma felismerő és megoldó készség;
- intuíció és módszeresség;
- önálló tanulási készség;
- széleskörű műveltség;
- információ feldolgozási képesség;
- környezettel szembeni érzékenység;
- elkötelezettség és igény a minőségi munkára;
- kezdeményezés, személyes felelősségvállalás és gyakorlás, döntéshozatal;
- alkalmasság az együttműködésre, a csoportmunkában való részvétellel, kellő gyakorlat után vezetői feladatok ellátására.

A határrendészeti és -védelmi vezetői mesterszak hallgatói lehetőséget kapnak a tanszéki kutatási-fejlesztési anyagok kidolgozásában való közreműködésre, valamint a Határőrség (rendvédelmi szervek) aktuális kutatási fejlesztési feladatainak végrehajtásában való részvételre. A hallgatói tudományos munkák közül – a bírálók véleménye alapján – a kiemelkedő színvonalú anyagok megjelennek a képzésben, a szak kutatási anyagaiban, fejlesztési koncepcióiban. A hallgatói gyakorlatok során lehetővé válik a kutatási programok gyakorlati próbája, vizsgálata. A hallgatók által készített tudományos munkák felhasználhatóak a tudományos tevékenységükben való továbbképzéshez, publikációként beszámíthatóak a doktori képzésbe történő bekapcsolódáshoz. A kiemelkedő képességű hallgatók kutatás-fejlesztésbe bevonásával felkészülnek a doktori képzésbe való továbblépésre. A határrendészeti és -védelmi mesterszak hallgatói a szakon szerzett végzettséggel, tudományos tevékenységgel, valamint gyakorlattal sikeresen pályázhatnak a doktori képzésekre.

A képzési és kimeneti követelményeknek való megfelelés bemutatása a szakra való belépés tekintetében:

- a) a határrendészeti és –védelmi vezetői alapszakon végzetek tanulmányi téren kritérium feltételek nélkül folytathatják az MSc képzést;
- b) a rendvédelmi, nemzetvédelmi és katonai képzési terület szakjain szerzett, valamint más képzési területen szerzett BSc diplomával vagy főiskolai végzettséggel rendelkezők részére, a megszerzett kreditértékek elismerésével, lehetőség van képzésre történő belépésre.

Ezáltal a kreditrendszer lehetőségeit kihasználva a Rendőrtiszti Főiskolán a rendészeti igazgatás szakon, határrendész szakirányon végzetek részére is – a megrendelő (Határőrség) igényeinek megfelelően – biztosított a továbbtanulás lehetősége.

3.3. A egyetemi szintű (MSc) képzés legfontosabb jellemzői:

- általános és a szakmai követelményeknek megfelelő vezetői felkészítés;
- a képzés során az elméleti felkészítés elsődlegessége (a teljes képzésben az elmélet és a gyakorlat aránya 60-40%);
- a schengeni ismeretanyag oktatása;
- modulrendszerű, digitális formában is hozzáférhető tananyag alkalmazása;
- a megrendelővel egyeztetetten, új tananyag kialakítása (a szak alapítása során egyes szakmai tantárgyak összevonásra kerültek);
- az egyetemi szintű diploma feltétele valamennyi szigorlat teljesítése, az előírt középfokú (szakmaival bővített vagy állami) nyelvvizsga teljesítése, a diplomamunka megvédése és a szakmai záróvizsga teljesítése.

4. A doktori (PhD.) képzés

Egyetemi végzettség birtokában – a választott témában doktori fokozat adományozására jogosult egyetem akkreditált doktori iskolájában – a hallgatók szervezett képzést, vagy egyéni felkészülést folytatva készülhetnek fel doktori (PhD.) tudományos fokozat megszerzésére. A doktori fokozat birtokában elsősorban a felsőoktatásban, központi vagy minisztériumi szerveknél, kutatóhelyeken tölthetnek be magasabb kvalifikáltságot igénylő beosztásokat. Széleskörű általános és szakmai műveltségük, idegen nyelvtudásuk, publikációikkal és közéleti tevékenységükkel megalapozott szakmai elismertségük alapján alkalmassá válnak nemzetközi (összekötő tiszti, külképviseleti, nemzetközi projektmenedzseri stb.) feladatok ellátására is.

A képzés tartalmát a Határőrség által támogatott kutatási téma határozza meg. A határőrség állománya általában az állam- és jogtudományok, gazdálkodás- és szervezéstudományok, szociológia tudományok, pszichológia tudományok,

történelemtudományok, informatikai tudományok, a hadtudományok és a katonai műszaki tudományok területén vehet részt az egyetemeken akkreditált doktori iskolák által folytatott képzésben.

A Határőr tanszéken élénk Tudományos Diákköri tevékenység folyik. A tanszék által működtetett TDK körben harminc fő hallgató tevékenykedik. A tudományos munka irányítását a tanszék egyik kutatója végzi a tanulócsoporthoz vezetővel együttműködve. A tanszék hallgatói évről-évre jelentős sikereket érnek el az Intézményi- és Országos Tudományos Diákköri Konferenciákon.

5. Az oktatói állomány

A Határőr Tanszék munkaköri jegyzéke biztosítja az oktatási feladatok maradéktalan megvalósítását. A tanszéken 1 fő egyetemi tanár, 3 fő egyetemi docens, 2 fő egyetemi adjunktus, 2 fő egyetemi tanársegéd és 2 fő szakoktató tevékenykedik. Az oktatók munkáját a tanszékre vezényelt 3 fő kutató és 1 fő címzetes egyetemi docens, valamint 1 fő ny. egyetemi tanár segíti. A kollégiumban a hallgatók nevelését 2 fő nevelőtiszt valósítja meg. A tanszék munkáját, a több munkafolyamatot ellátó ügyviteli alkalmazottak és a kabinetkezelő segíti. A tanszék oktatói munkakörben foglalkoztatottak közül 7 fő rendelkezik PhD. tudományos fokozattal, 1 fő doktorandusz hallgató, 3 fő végzett jogi egyetemet.

2005. december hónapban záródik a 70 millió forintos beruházási költséggel megvalósított „Bevetés-irányítási projekt,” melyet a tanszék tanárai és kutatói a Budapesti Műszaki Egyetemmel közösen valósítottak meg.

Az oktatási feltételek biztosítottak. A tanszék 10 tanteremmel és 1 számítógépes kabinettel (határőrségi programok oktatására is alkalmas gépek) rendelkezik.

6. A korszerű tananyag

A Határőr Tanszéken a tananyag folyamatosan – a megrendelői követelményeknek megfelelően – évről évre megújul. A tanszéken az oktatási anyagok készítése tervszerűen, szervezeten történik. A tanszék önálló szakkönyvtárral rendelkezik, az oktatók részére követelmény az előadások Power Pointos szemléltetése és a tananyagnak – digitális formában – a hallgatók rendelkezésére bocsátása.

A vezetői felkészítés különösen elősegíti a „hallgatói feladatok” végrehajtása, ahol a hallgatók a képzés során elsajátított tananyagot különböző vezetési szinteken a valóságos környezetbe ágyazva gyakorolják. A tanszék oktatói – minden esztendőben a képzési időszak végén – határőr hallgatói zárógyakorlatot vezetnek le, a főiskolai és egyetemi szintű képzésben résztvevő hallgatók irányításával és közreműködésével.

7. A továbbfejlesztés fő irányai, a jövő

Az Egyetemen a határőrök képzési rendszere törvényes keretek között, az Európai Unió és a Határőrség követelményeihez igazodva történik. A képzési rendszerek egymásra épülnek, átjárhatóak, biztosítják az „élethosszig tartó tanulás” feltételeit. A képzési formák közötti ekvivalenciát a kredit-pontrendszer biztosítja.

A Határőrségi létszámcsökkentés, a gazdasági megszorítások, szükségessé teszik a határőr tisztképzés rendszerének racionalizálását. A 2006/2007-es tanévre a beiskolázás a szakra a BSc képzési formára szünetel, míg az egyetemi képzésre tiz fő beiskolázása tervezett. A tanszék oktatóinak célja, hogy a képzés rendszerét megőrizve biztosítsa a kifutó évfolyamok erős szakmai felkészítését.

Felhasznált irodalom:

1. A felsőoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXX. törvény; KERSZÖV CD Jogtár;
2. A katonai és rendvédelmi felsőoktatási intézmények vezetőinek, oktatóinak és hallgatóinak jogállásáról szóló 1996. évi XLV. törvény; KERSZÖV CD Jogtár;
3. A ZMNE KLHTK Határőr tanszék BSc (főiskolai) szakindítási okmányai (tanszék irattár);
4. A ZMNE KLHTK Határőr tanszék MSc (egyetemi) szakindítási okmányai (tanszék irattár);